

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Kattava alkuhaastattelu eli osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi on ajatukseltaan kannatettava. Vahvaan alkuun panostaminen on tärkeää ja jo alkuvaiheessa esimerkiksi monialaisten palvelujen yhteensovittaminen on merkityksellistä. Tämä tukee uuden lainsäädännön keskeistä tavoitetta eli maahanmuuttajien työllistymisen edistämistä. Lakiin kirjattu kotoutumisajan lyheneminen vaatii uudistuksia toimintatapoihin. Asetuksessa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi kuvautuu laajempänä ja yksilöllisempänä kuin aikaisemmin ja tulee viemään viranomaiselta enemmän aikaa, monialaisena versiona myös hyvinvointialueelta, jolloin nousee esiin huoli ja kysymys resurssien riittävydestä, myös tulkitsemisen suhteen.

Sisällön kuvaaminen asetuksessa kattavasti on sinällään hyvä asia ja turvaa paremmin palvelutarvearvion tasalaatuisuuden.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Lähtökohtaisesti esitys monikielisestä yhteiskuntaorientaatiosta on hyvä ja nyt asetukseen kirjatut seikat tuovat joustavuutta palvelun toteuttamiseen osallistuvan ryhmän palvelutarpeen ja toisaalta kouluttajien saatavuuden mukaan. Haasteeksi voi muodostua kouluttajien riittävyys ja heidän kouluttamiseensa tulisikin panostaa. Lisäksi kouluttajille tulisi laatia yhteneväiset osaamis- ja pätevyysvaatimukset, nämä eivät nyt nouse asetuksessa esille. Kouluttajalla ja tietynlaisella omakohtaisella kokemuksella suomalaisesta yhteiskunnasta ja vallitsevista normeista on tärkeä merkitys yhteiskuntaorientaation tavoitteen toteutumisessa.

Asetuksessa tulisi huomioida joustavuus myös koulutuksen kestoon riippuen. Maahanmuuttajien valmiudet ja taustat ovat hyvin erilaisia, ja joillekin voi riittää lyhyempi koulutuksen kesto mm. oman

työ- ja koulutushistorian perusteella. Tiukka kesto, eli kaikille 70 tuntia, on tähän nähden liian sitova kirjaus, yksilöllisyys tulee huomioida.

Laskennallinen hinta 500e/hlö on keskimääräinen ja kuulostaa vähäiseltä, sillä orientaatiota tullaan hankkimaan runsaasti ostopalveluna. Jos tuntimäärä on tiukka 70 tuntia ja ryhmäkoon tulisi olla kuitenkin suhteellisen pieni, jää laskennallinen korvaus melko pieneksi. Myös monikielisen yhteiskuntaorientaation tarkoitus ja lakiin kirjattu vaatimus järjestää orientaatio omakielisesti tulee lisäämään tulkin käyttöä, koska varsinkin alkuun omakielisten kouluttajien saatavuus tulee olemaan rajoitettua. Tulkkauskulut sisältyvät myös laskennalliseen korvaukseen jatkossa, mikä ei vaikuta riittävältä tämäkin näkökulma huomioiden.

On hyvä asia, että koulutusmateriaalia tuotetaan valtakunnallisesti ja myös harkinnanvarainen itsenäisen opiskelun mahdollisuus on ajatuksena kannatettava. On otettava kuitenkin huomioon, kuinka itsenäistä opiskelua ja yhteiskuntaorientaation toteutumista seurataan ja kuinka palvelun toteutumista arvioidaan. Palveluna yhteiskuntaorientaatio tulee heijastumaan kotoutumiskoulutusten sisältöihin, jolloin on tärkeää varmistua siitä, että osallistujat omaksuvat tarvittavat infot eri palveluista eikä synny päällekkäisiä rakenteita.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

-

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Kotoutumislain 61 §:n mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen henkilöiden vastaanottamisesta, heidän osaamisensa ja kotoutumisen palvelutarpeensa arvioinnista, kotoutumissuunnitelman laatimisesta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation, kotoutumiskoulutuksen, tulkitsemisen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisestä. Esitys sisältää myös iän mukaiset jakoperusteet sekä laskennallisen lisäkorvauksen yli 18-vuotiaan osalta ensimmäisen vuoden ajalta. Sinänsä kokonaisuus vähentää hallinnollista työtä ja on näin ajatuksena perusteltu. Kunnan kokonaisvastuu kuitenkin kasvaa uudessa kotoutumislaisissa ja sisältää mm. veloitteen työvoiman ulkopuolisten henkilöiden tavoittamiseksi. Tämä (tavoittaminen) vie itsessään jo resurssia, jotta lain asettamiin tavoitteisiin, kuten kotivanhempien ja nimenomaan maahanmuuttajaäitien työllisyyden edistämiseen, pystytään vastaamaan. Tämän huomioiminen ei tule esiin kaavamaisissa laskelmissa.

Esitys tulkitsemisen korvausten jakoperusteesta kunta 40 % ja hyvinvointialue 60% jää perusteiltaan epäselväksi, koska kunnalla on vastuu tulkitsemisen järjestämisestä ja kunnille tulee uusia tehtäviä, jotka ensimmäisenä vuotena lisäävät tulkin käyttöä ja tarvetta (mm. omankielinen yhteiskuntaorientaatio). On sekä asiakkaan että viranomaisen oikeusturvan kannalta ensisijaista,

että ammattimaista tulkitsemispalvelua on käytössä riittävästi resurssien ja kustannusten korvaamisen näkökulmasta. Useita uudistuksia tapahtuu yhtä aikaa ja laskennallisen korvausajan lyhentäminen suhteessa muihin uudistuksiin ovat optimistisia säästöjen kannalta.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Yhteinen digitaalinen tietoaalusta tiedonvaihdolle keskeisten toimijoiden välillä on tärkeää ja sujuvoittaa asiakkaiden prosesseja. Asiakkaan statuksen muuttuessa esimerkiksi työvoiman ulkopuolisesta työnhakijaksi, tulee varmistaa olemassa olevan tiedon (esimerkiksi kotoutumissuunnitelmien) siirtyminen järjestelmästä/rekisteristä toiseen.

Muut huomiot

-

Noronen Virpi
Kuopion kaupunki